

LEHEPAPP

Kuusalu Keskkooli leht

juuni 2019

Kuidas ehitada inimest?

Küllap olete kuulnud öeldavat, et inimene on tähtsam kui betoon. Tundub, justkui mõnikord tuleks nende vahel valida, siis küsitakse - mis on meie väärtused? Eesti keele seletav sõnaraamat, muide, annab sõna „väärtus“ kohta nii palju teavet, et selle üle võiksime pikalt mõtiskleda. Voi vaieldada.

Dokumentides, mis püüavad kirjeldada väärtusi meie haridussüsteemis, on kõigis vanuseastmetes üks sarnane punkt, see on ISIKLIK ÕNNELIK ELU.

Tundub, et selle poole on teel enamusi meie koolis tegutsevatest lastest ja noortest. Joostes, hüpates, lauldes, tantsides, õppides, korrates, sõnu seades, pintsli hoides, püüdes ja pusides. Meie õpilaste saavutused ja tulemused on nii rohkearvulised, et ei jõua jutustada ega kirjas kirjeldada. Me jätkame traditsioone, oleme tugevad spordis, muusikas, tantsus ja sõnaseadmises. Meie õpioskused on head ja valdkonniti saadud tunnustused suisa suurepäraseid.

Ka meie oskame näha, kui meie kõrval on sõber, kelle ainsaks helgemaks hetkeks päevas ongi kohtumine kaaslastega koolis. Tunneme muret, kui meie hulgas on neid, keda ammu tundides pole näinud. Hoiaime neid, kes tähelepanu võitmiseks on valmis üldkehtivad reeglid ja püürid tõsiselt proovile panema.

Me püüame. Ja ehitame nii ennast kui teisi.

Toimetis

Foto: Ühispiilt projektireisilt Vaasa linna Soomes

KiVa ehk kiusamisvaba tunni kogemus

Mina olen Kuusalu Kesk-
kooli 11. klassi õpilane
ning Kuusalu KK õpilas-
esinduse president Klaara Saar. Lisaks
minule viisid läbi õpetajate KiVa
tundi **Carmen Pajuste** 9. klassist ning
Egle Privoi 10. klassist. Olnud saanud
kutse õpetajate KiVa tundi läbi viima
tekis kohe põnev tunne. Võimalus
kokku puutuda millegagi, läbi viia
tundi, on alati minu jaoks huvitav
tundunud. Peale ettepanekut uurisin
veidi meie kooli
KiVa tiimi juhi
Piret Kamberi
käest, mida KiVa
tund täpsemalt
tähendab. Kuna
ma polnud tol
hetkel KiVaga
kordagi kokku
puutunud, uuri-
sin ka organisat-
siooni eesmäärke
ja töömeetodeid,
et kindlaks teha,
et nende motiiv
samastub minu
põhimõtetega,
sest ei saa ju
ometigi tundi
läbi viia, kui ise asjasse ei usu.

Piret rääkis mulle, Eglele ja Car-
menile meie ülesannetest KiVa tunnis.
Pidime läbi viima erinevaid koostöö-
mänge õpetajate vahel. Mängude
eesmärk oli tutvustada 1.-6. klassi
õpetajatele mängu, mida nad ise
võiksid oma klassides läbi viia. Idee
tundus tore ja olime nõus aitama.

Sissejuhatuse tegi tundi KiVa tiimi
liige **Heleri Šelemba soojendusmän-
guga**. Meie olime Carmen ning
Eglega ära jaotanud, kes viib läbi ja
millised ülejäänud viiest mängust.
Kirjutan siia ka mängude lühitutvu-
sused, et ka lugeja saaks midagi kaasa
haarata. Teiseks mänguks oli **Joone-
harjutus**. Palusin õpetajatel rivistuda
kolme erineva tunnuse järgi – mis
aastal alustati kooliteed, pikkuse ning
ema eesnime esitähje järgi. Kohapeal
oli näha, et õpetajatele meeldis see
harjutus. Saadi üksteise kohta teada
nii mõndagi üllatavat, terve mängu
kestel püsis üleval positiivne meele-
olu. Kuna melu läks kohati liiga
valjuks, pidin õpetajaid korrale kutsu-
ma. Kõik vaatasid üllatunult minu
poole ja jäid vaikseks. Järgmist män-
gu kutsuti **Sõbramänguks**. Carmen

palus panna õpetajatel käsi teise
õpetaja õlale, kui ta arvas, et just tema
on teinud kõige rohkem KiVa tunde,
on kõige KiVa meelsem ning kelle
klassis tema arvates toimub kõige
rohkem kiusamist. Ehk kolm erinevat
kriteeriumit. Igal korral moodustus
üks korralik „ämblik“, mille keskmeks
oli alati paar õpetajat, kelle õlal oli
isegi ligi 10 kätt. Neljas ülesanne oli
kõige meeskonnamängulikum. Võeti
ringi käest kinni hoides. Egle pani

ligi 6 inimest meie 20sest kambast
vastas ka elementaarsematele küsi-
mustele valesti (nt oli küsimuseks
juhtum ja õpetaja pidi märkima, kas
tegu oli kiusujuhtumiga või mitte).

Lõppkokkuvõttes olid tulemused
head, meie kooli õpetajad on kursis
KiVaga ja tahavad seda edendada!
Tunni lõpus küsisime, mida nemad
siit kaasa võtavad, mis mängu nemad
oma klassis läbi viivad. Enamus vali-
sid **Meeskonnaharjutuse**. Melu ja

Vahetult enne
2018/2019.
õppeaasta algust
tunnustas SA
Kiusamisvaba
Kool meie Kuusalu
keskkooli aasta
kiusuennetaja
tiitliga.
Pildil Kuusalu
Keskooli KiVa
naiskond.
Foto: Kooli
fotoarhiiv

esialgu ühe ning hiljem ka teise õhu-
palli ringi keskele. Mängu eesmärk oli
õhupalle õhus hoida ilma, et mängijad
kätest lahti laseks. Emotsioone arves-
tades julgen väita, et õpetajatele meel-
dis see mäng, tekitas kohati hasarti.
Igal ajahetkel oli vaja teisega arves-
tada ja RÄÄKIDA. Kindlasti väga hea
mäng, mida viia läbi klassiõpilastega!
Liikuvad mängud lõpetasime **Paaris-
mänguga**, kasutades jällegi õhupalle.
Jaotasime õpetajad Musta Notsu
kaartide abil paaridesse, iga paar
võttis õhupalli, panid seljad vastamisi,
pall selgade vahel. Palli maha kukuta-
da ei tohtinud, kuid mängu vältel tuli
kogu aeg ringi kõndida. Vahepeal
hüüdis, kuna tehnika vedas meid
muusika osas alt, Egle „STOP!“, mis
oli märguandeks, et iga paar pidi
kükitama. „LÄKS“, kuuldes hakati
jälle edasi liikuma. Algselt oli plaanis
viia mäng läbi muusika saatel, vahe-
peal laulu pausile pannes, kuid nagu
mainitud, tehnika vedas alt. Lõpetu-
seks palusime õpetajatel istuda ja kas
üksinda või paari peale kasutada
telefoni **Kahhoodi** jaoks. Piret tegi
õpetajatele Kahhoodi küsitluse KiVa
kohta. Kõrvaltvaatlejana tundus, et

mänguhimu oli tunnis suur, seega
meeldis ka õpetajatele selline rutiinist
välja tulek. Üllatav oli see, et suurem
enamus õpetajatest hilines KiVa tundi
isegi ligi 15 minutit. See tegi mind
veidi pahuraks ja murelikuks, sest kas
tõesti õpetajad ei pea kinni üldistest
tunnireeglistest, ei võta KiVa tundi
piisavalt tõsiselt, et vaevaks võtta
õigeks ajaks tundi jõuda? Kuna oota-
sime siiski kõik õpetajad ära, jäime
mängudega hiljem veidi ajahätta. Sel-
lest polnud aga hullu, sest õpetajatel ja
meil oli tore ning tunni eesmärk sai
täidetud.

Kindlasti tahaks teinekordki sellist
tundi läbi viia. Õpilasena oleksin väga
huvitatud mängulist tundi tegema
noorematele õpilastele, ilma mento-
rita. Arvan, et see mõjuks ka õpilaste-
le veenvamalt, põnevamalt ning õhus
ei valitseks pingelist õhkkonda. Igal
juhul oli tegu ägeda ning inspireeriva
kogemusega, millele peaks iga kool
mõtleva, oma tegevustesse õpilasi
rohkem kaasama, et ka õpetajatel
oleksid põnevamad tööpäevad!

Klaara Saar
Kuusalu KK õpilasomavalitsuse
president

Uue hingamise ja kasvamise poole

S el kevadel läheb ellu Kuusalu Keskkooli 43. lend. Kõik need noored on nii omanäolised ja erinevad, aga samas on nad kasvanud ühes klassis ja ruumis nagu kivid arbuusis. Ja nüüd saab see lahti lõigatud ja iga seeme leiab endale uue hingamise ja kasvamise. Kõigil on juba vaja oma ruumi ja uut arengut. Igaihel on oma unistused ja soovid, ega veel täpselt teagi, kas ehitada maja ja edukas karjäär või seigelda kauges maades ja nautida vaikset elu soojadel randadel jäätist müües. Aga aeg lendab ruttu, nüüd on moodunud ka kooliaastad.

Meelde jääb teie loomingu- ja suurepäraseid kaunistusi kooliüritustel, indantsimisel ja jõud tantsupäevade püramiididel. Tohtu lavaehitus jõulupeoks, näitlejameisterlikkus, vahvad kõned ja suurepäraseid omatehtud maiustusi. Ja muidugi hoolega lihvitud rahvatants.

Ja lause: "Ära muretse Kai, kõik saab tehtud."

Jätkugu teil ikka elujanu ja -rõõmu. Siit algab teie elu uus ja põnev seiklus. Et tulevik oleks helge, järgnege ikka oma unistustele!!!

Kai Peterson,
klassijuhataja

Erasmus+ vaimse tervise projektiga Portugalis

Mäe otsas müüri peal - tunnetame vabadust. Foto: Maria Trei

Külastasime aprilli lõpus kaheksa õpilase ja kolme õpetajaga Erasmus+ Vaimse tervise alase projekti “Water - in and out. Our physical health” raames Portugali. Viibisime Montemor-O-Velho linnas, meie võõrustaja oli Agrupamento de Escolas. Kohtusime eakaaslastega Portugalist ja Prantsusmaalt ning elasime portugallaste peredes.

See kaheaastane Erasmus+ koostööprojekt on suunatud vaimse tervise alase teadlikkuse tõstmisele. Portugali projektinädalal keskendusime spordile ja aktiivsele liikumisele. Võõrustaja kooli üks õppesuundi on sport, eriti tugev on veesporti suund. Kool asub Mondego jõe kanali lähedal, kus toimuvad suuremad ja väiksemad sõudmise võistlused, sealhulgas ka sõudmise maailmameistrivõistlused sügisel 2018.

Vaimne tervis kõnetab väga eri vanustes inimesi ning meie ühiskonnas on sellest hakatud aina rohkem ja avameelsemalt rääkima. Näiteks meie koolis on sel õppeaastal toimunud loengud depressioonist, nutisõltuvusest, söömishäiretest. Õpilastega on käinud kohtumas kogemusnõustaja Madis.

Koolis proovisime sportmänge, kus tuli kasutada ka teisi meeli peale nägemise. Mängud tõstsid meie teadlikkust erivajadustest. Läbi mängude saime aimu, kui palju raskem on näiteks neil, kes näe. Sealse kooli kehalise kasvatus üks õppemoodul on suunatud erivajadustega inimestele mõeldud erinevate aktiivse liikumise võimaluste tutvustamiseks õpilaste seas, näiteks sportlikud mängud ratastoolidega ja pimedatele mõeldud jalgpall.

Ühel päeval käisime erivajaduste-

ga inimeste päevakodus. Külästusega aidati meil mõista, et meie elus on ka teistsuguseid inimesi, kellega me igapäevaselt kokku ei puutu, kuid kellega võiksime osata arvestada. Nägime kes- kuses eriva-

jadustega inimestele kohandatud tegevusi ja ruume. Neil on oma aiand ja kasvuhooned, haljasala, köök, puidutöökoda, kus igapäevaselt toimetati juhendajate kaasabil. Lisaks erinevad teraapiaruumid, muusika- ja käsitöötoad.

Meeskonnatöö rahvusvahelistes gruppides oli väga õpetlik. Välismaa- lastega suhtlemine nõuab enese proo- vile panekut. Raske on eriti kui oma- vahel ei leita ühist keelt. Keerulisema- tes olukordades ei saa ainult kehakee- lega hakkama ning võivad tekkida arusaamatused.

Reisi jooksul pidime end mitmes olukorras proovile panema. Surfamine nõuab julgust ja füüsilist tugevust. Hea julgustuse annavad instruktorigid, kes sind aitavad ning jagavad juhiseid. Eestlaste grupp oli ka omavahel väga toetavad, mis tekitas turvalise kesk- konna.

Tänu reisil kohalikes peredes elam- misele, saime aimu rohkem nende kultuurist ja igapäevasest elust. Portu- gali elu ei ole täiesti erinev meie elu- dest. Erinevused on pigem väikestes asjades nagu jalanõudega toas käimi- ne, väga hilja õhtusöögi söömine ja välja minemine. Paljudele oli esma- kordseks kogemuseks kellegi peaaegu täiesti võõra juures elamine ja me pidime panema proovile oma inglise keele ning olema iseseisvad. Alguses pabistasime, kuid saime peagi aru, et portugallaste pered on väga sõbrali- kud ja hoolitsevad oma külaliste eest.

Projektis osalemisega saab rohkelt uusi teadmisi, proovida väga erinevaid asju ja saada enda kohta teada, mis meeldib ja sobib. Seesugused reiseid on ka väga head võimalused maailma avastamiseks.

Neile, kes soovivad järgmistel aastatel osaleda, soovitaksime seda võimalusel kindlasti teha, sest just sellistelt reisidelt saab eluks väga häid ja ainulaadseid kogemusi ning sõpru.

Kärt Kirsimaa ja Anett Kirt 9B

Montemori kindluse külastus oli põnev kõrvalpõige piirkonna ajalukku. Foto: Piia Palge-Lepik

Projektireis Soome Vaasa linna

Caroly Kiik, Juuli-Johanna Aaman, Carmen Pajuste, Joanna Roopa, Miikael Martti Vatunen, Andreas Idavain ja Jaak Priilinn käisid projektireisil Vaasas 5.-11. mail 2019 ning saatjateks olid õpetajad **Kertu Priilinn** ja **Piret Kukk**. Kohtumisel osalesid veel õpilased Kreekast, Portugalist ja võõrustajamaalt Soomest.

Projektkohtumise põhiteemadeks olid demokraatia, majandus ja keskkond ning kõik toimuvad tegevused olid sellega seoses.

Me käisime kahes jäätmekäitlusjaamas (Stormossen ja Westenergy) vaatamas, kuidas biojäätmetest komposti tehakse ja biogaasi toodetakse. Külastasime ka Björköby küla, kus maa tõuseb 8 mm aastas, Tecnobot-niat, kus õpilased kolmest ülikoolist saavad omandada praktilisi oskusi tehnika alal, ja meteoriidikraatrit.

Kooli auditooriumis kuulasime mitmeid esitlusi energiafirmadest sh ABB-st. Kõik õpilased tutvustasid ka oma riigi majandust, keskkonnahoidu ja kooli.

Nädala jooksul osalesime kahes praktilises töötoas. Ühes avanes meil võimalus valmistada endale kemikaa-

lide vaba huulepalsam, kreem või vannisool, teises aga ehitasime rahvuslikes gruppides endale hüdroelektrijaama.

Kolmapäeva õhtul saime nautida kooli õpilaste heategevuslikku kontserti, kus esines erikülalisena ka Portugali delegatsiooni liige. Kontserdile eelnenud ajal tegime ühiselt kokanduse klassis süüa.

Reedehommikul kogunemisel tutvustasime kohalikele õpilastele

paari lausega Eestit rootsi keeles.

Terve Soomes veedetud aja elasime peredes. See oli hea võimalus tutvuda kohalike eluga lähemalt, saada seejuures väga hea inglise keele praktika.

Nädalast jäid meile enim meelde avar ja moodne koolimaja, avatud inimesed ja tihe programm.

Carmen Pajuste 9A
Joanna Roopa 9B

Tegime riigipõhistes rühmades hüdroelektrijaama. Foto: Kertu Priilinn

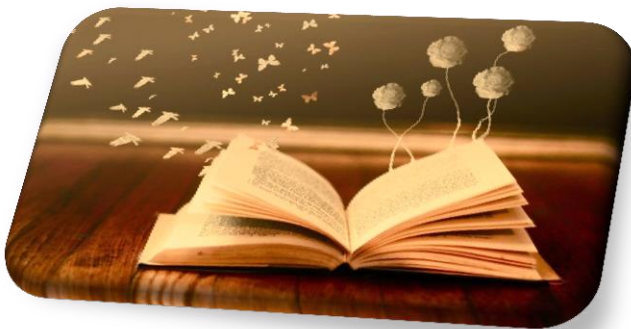
Tööle kaasa - RAAMATUD

Sellel õppeaastal osales meie klass väga toredas "Tööle kaasa!" liikumises, kus oli võimalik veeta koolipäev oma vanemate töökohas. Kogu klassiga käisime **Elli** ema töö juures "Rahva Raamatu" laos.

Sõitsime bussiga Tallinnasse, Peterburi maanteele, kus ladu asus. Meid võtsid vastu **Elli** ema **Maria Antons-Valner** ja laojuhataja **Riste Saarkoppel**. Põnev oli kohe uksest sisse astudes. Ladu oli

tohutult avar ja kõrge ja seal oli nii palju raamatuid! Virnade viisi riulitel ja kastides. Ja raamatuvirnade vahel rõõmsate nägudega inimesed raamatutega toimetamas. Maria ja Riste

tutvustasid meile erinevaid töid, mida laos on vaja teha. Raamatuid sõidutati ringi kärudega ja tõsteti tõstukiga. Pakitud kastid kiletati kiletamiskarusellil. Elli ema näitas meile kuidas vajalikud raamatud õigest kohast üles

leida. Seda saime ka ise proovida. Samuti nägime kui täpselt peab raamatuid kastidesse pakkima, et nad transportides viga ei saaks. See oli nagu pusle kokkupanek. Selles laos

olid ka koolitarbed, neid oli huvitav uurida. Kõige kõrgemal korrusel olid mänguasjad, ka sellised, mida poes müügil veel pole. Iga laps oleks õnnelik nii põnevate asjade keskel!

Peale lao tööga tutvumist uuris Elli ema meilt mida me 3. klassis õppinud oleme ja milliseid õpitud kooliprogrammi teadmisi või oskusi võiks laos töötades vaja minna. Selgus, et niisugust õppeainet meie tunniplaanis polegi! See pani mõtlema.

Meie üllatuseks olime esimesed lapsed, kes Rahva Raamatu lao tööd vaatamas käisid. Sel puhul saime ka kingitusi. Klassi raamaturiigulit ehib nüüd kolmesajaleheküljeline rohkete piltidega "Õpilase entsüklopeedia." Laojuhataja Riste sõnul oligi neil plaan lapsi endale külla kutsuma hakata, et nõnda põnevat raamatumaailma tutvustada. Minge kindlasti!

Elli Valner ja Lenna Eesmaa
3A klass

Veepudel

On hommik ning olen just ärganud oma ulmelisest ja väsitavast unenäost. Avan vaikselt oma silmad ja tajun, et see, mis ma nägin, ei olnud reaalsus ning tunnen, kuidas kivi mu südamele langeb. Passin mõnda aega lihtsalt lage ning üritan meenutada võimalikult palju oma unenäost.

Pööran pilgu öökapile ja esimene asi, mida ma näen, on mu veepudel. See meenutab mulle kohe, et aeg oleks tabletid ära võtta ning väike hommikujooksu teha. Pelgalt pudeli nägemisest on minu päikesepaisteline hommik muutunud millekski ebameeldivaks.

Ajan ennast voodist püsti, tõmban hommikumantli selga, võtan tabletid, söön hommikusöögi, vahetan hommikumantli trenniriiete vastu ning astun koduuksest välja. Koos pudeliga. Pudelil on toasoe vesi. Teadupoolest et tohi külma vett juua, kuna selle tõttu tõmbuvad veresoone kokku ja seedimine saab olema häiritud.

Hommikujooksud ei ole just mu lemmikud, aga ma tean et need on kasulikud ning seepärast ma sunnin ennast. Juba peale esimesi samme on pudeli kaasas vedamine väga ebameeldiv ja tülikas. Ühel käel on justkui raskus küljes. Vesi loksus pudelis ja see pisut segab mu

keskendumist jooksule, kuid ma tulen sellega toime. Väga tüüpiline on see, kui ma võtan pudeli kaasa, ei teki mul kordagi janu, kuid kui pudeli koju jätan, kahetsen ma seda juba peale viit minutit.

Pudel ei ole mul üldse väike. Mahutab lausa 0,75 liitrit vett. Aga mitu liitrit peaks jooma päevas? Umbes kaks. See tähendab, et ma pean oma pudelit veel kaks korda täitma. Kas pole mitte tüütu? Veel on minu arust tüütu seda igal pool kaasas kanda. Kooli minnes peab alati pudel kotis olema, kuna koolipäevad on

pikad ning jooma peab. Aga kui mul on täis veepudel kotis, teeb see mu koti palju raskemaks. Kui ma lähen sõpradega õue, võtan alati oma pudeli kaasa, kuna janu tuleb niikuinii ja siis ei ole ju mõtet osta poest, kuna mul endal on ilus pudel millest juua.

Kuigi mu pudel meenutab mulle ebameeldivaid tegevusi, mida ma tegema pean, on ta siiski mulle väga kallis. Tänu temale ei ole mul janu ning niisama on teda ka ilus vaadata. Loodan, et kõigil on vähemalt üks pudel, mis neid õnnelikuks teeb!
Annabel Pern

Vorst

Kõik teavad, mis on vorst. See on piklik lihatoode, mida on saadaval erinevates suurustes, valmistamisviisides, maitsetes jne. Tihtipeale ei ole vorstimass küll ainult liha, kuid kui hamba all ei karju, siis - kes selle ikka söömata jätab?!

Kõige populaarsem on ilmselt võileivavorst, aga viimasel ajal on ka viinerid, sardellid ja grillvorstid esiplaanil. Grillpidu ilma grillvorstita on ju täiesti ebaõnnestunud üritus.

Vorstide hulgas on ka nii-öelda erilisi nähtusi. Esimene neist on valevorst. Mille järgi valevorsti tuvastada, ei oska arvata. On öeldud, et valel on lühikesed jalad, aga vorstidel ju jalgu polegi! Teine nii-öelda erinähtus

vorstide hulgas on laiskvorst. Nendega on asi lihtsam. Nagu juba öeldud, jalgu vorstidel pole ja omavoliliselt nad kuhugi ei liigu. Laiskvorst liigub ainult juhul kui mingi muu jõud teda mõjutab.

Tavaliselt on igas majas või poes vorsti, olgu see siis grillvorst, valevorst või mõni muu taoline.

Ingrid Vagur

KUUSALUST LÄHEVAD LAULUPEOLE

Kuusalu Keskkooli poistekoor

Kuusalu Keskkooli noortekoor

Kuusalu Keskkooli lastekoor

Kuusalu Keskkooli 3.-4. klasside mudilaskoor

samuti

Kuusalu Pasunakoor

Kuusalu Kunstide Kooli orkester,

kus mängivad paljud meie kooli õpilased

ning

Kolga-Kuusalu kammerkoor

Segakoor Hea Tuju Esmaspäev,

kus laulavad paljud meie kooli õpetajad.

Juhendajad on Niina ja Taavi Esko, Ott Kask ja Kai Peterson

JA TANTSUPEOLE

Kuusalu Keskkooli 7.-8. klasside tantsurühm

Kuusalu Rihukad

Kuusalu Keskkooli segarühm

Kuusalu Keskkooli folgirühm

Juhendajad on Eelika Krasmus, Krista Kukk ja Elina Aasa

Kuusalu kooliaasta pildis

...kooliaasta pildis

